

Catalunya necessita un saló del llibre?

Fins al 13 de setembre, l'avinguda de la Catedral presenta el gran esdeveniment anual del llibre en català. De moment és una fira i un festival literari, però podria anar encara una mica més enllà?

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

a

llegim

52-55

- El mapa d'aquesta Setmana ● Guia per no perdre's entre les 280 activitats programades
- Tres rutes literàries

56-57

- Els protagonistes d'aquesta 'rentrée' seran a l'avinguda de la Catedral: grans noms i descobertes

La Setmana del Llibre en Català té una llarga història, que va arrencar l'any 1983 a l'estació de Sants i que, més de tres dècades després, està –modificant lleugerament una lletra d'Antònia Font– “lluny de les portes de l'infern perquè té plans de futur”. L'ARA ha reunit cinc dels protagonistes d'aquesta fira i festival literari per discutir els punts forts del model actual i les assignatures pendants: són Montse Ayats, directora de La Setmana i editora d'Eumo, Josep Cots, d'Edicions de 1984, Laura Huerga, editora de Raig Verd, Montse Porta, de la Llibreria Jaimes, i Joan Sala, editor de Comanegra.

Un esdeveniment nòmada
Des de la seva creació, s'ha celebrat en sis llocs diferents “Fa 32 anys, quan es va celebrar la primera Setmana al vestíbul de l'estació de Sants, realment es va construir una gran llibreria catalana amb tot el que no es trobava habitualment”, diu Montse Porta, que en aquella edició inaugural ja hi era en nom de Jaimes, que combina l'especialització en llibre francès amb les novetats: “Encara que no siguem un país normal, anar a La Setmana ara és més normal”. El 1989, cinc anys després de ser impulsada, La Setmana va fer el seu primer canvi d'es-

cenari i es va instal·lar a l'Estació de França. Del 1990 al 2005 es va celebrar a la sala Marquès de Comillars de les Drassanes. Fins que el 2006 se'n va anar al cim neuràlgic i simbòlic de la ciutat, la plaça Catalunya. Allà es va arribar als 200.000 visitants i a unes vendes aproximades de 290.000 euros. L'any següent, en què La Setmana es va desplaçar per primera vegada a l'avinguda de la Catedral, l'inici de la crisi encara no va fer estralls en la facturació, que va baixar lleugerament (275.000 euros). La primera caiguda forta va ser el 2009, en què es va celebrar a Sant Cugat del Vallès (es van facturar 200.000 euros, però l'afluència va ser de 50.000 persones). La Setmana va tornar a Barcelona, però a la Ciutatella. El 2011 va tocar fons: es va baixar fins als 125.000 euros de vendes. Es va voler corregir ràpidament la davallada –a causa del lloc, però també de la crisi– tornant-la a l'avinguda de la Catedral.

“Una de les coses que hem aconseguit en tot aquest temps és donar una consigna de normalitat de l'edició en català –diu Montse Ayats–. Els models anteriors es basaven en una carpa amb uns llibreters que la gestionaven. No es mirava cap a la novetat, sinó cap al fons editorial (i de vegades cap al fons del fons). Ara volem potenciar les presentacions de llibres nous, portar autors inter-

CINC DELS PROTAGONISTES D'AQUESTA SETMANA:
MONTSE PORTA, JOAN SALA, MONTSE AYATS, LAURA HUERGA I JOSEP COTS

EL TOTAL D'EXPOSITORS D'AQUESTA SETMANA SERÀ DE 127, UN 21% MÉS QUE EN L'EDICIÓ ANTERIOR

nacionals, mirar la ficció i la no-ficció... Això dona una imatge més acurada del sector”.

Joan Sala, de Comanegra, afegeix: “En aquests últims tres anys s'ha consolidat la presència d'editorials, i enguany ja són 113. Si mirem tot el mapa de l'edició en català, poques en falten”. Josep Cots va celebrar l'any passat el 30è aniversari del seu projecte, Edicions de 1984. Així comenta l'evolució: “Abans La Setmana era una gran llibreria i prou. Ara és llibreria, però també una oportunitat perquè les editorials mostrin tot el que tenen”. El “magatzem de llibres de fons” que era abans s'ha convertit “en magatzem de llibres per editorials”, sobretot de les petites i les mitjanes, que posen a l'abast tot el seu catàleg. És el cas de Raig Verd. “Per a nosaltres és important portar-ho tot perquè hi ha part del nostre fons que ja no es troba a les llibreries convencionals –explica–. La Setmana serveix per ensenyar tot el que tenim, per estar en contacte amb els lectors i per fidelitzar-los”.

Mirant cap a Torí
La Setmana de l'any que ve tindrà una cultura convidada Ara mateix, La Setmana del Llibre en Català és una fira i un festival literari. Aquest any presenta 280 activitats a les quals s'esperen un total

CÈLIA ATSET

de 28.000 visitants. Bona part de la programació té a veure amb algunes de les principals novetats d'aquesta *rentrée*, amb la visita d'alguns autors estrangers, com Muriel Barbery, Gerbrand Bakker, Clive Leatherdale i Jessica Cornwell. Bona part de les editorials que publiquen en català s'han apuntat a avançar uns dies les novetats: si fins fa dos o tres anys arribaven a la segona quinzena de setembre, ara ja són en paradetes. "La Setmana dona impuls al nou curs que comença -comenta Josep Cots-. El fons és tan important com la nova oferta: és necessari que estiguem connectats amb el públic a aquest doble nivell".

Editors, llibreters, autors i lectors interactuen amb fluïdesa durant els deu dies de La Setmana. Quina repercussió té, més enllà del que passa a l'avinguda de la Catedral? ¿Podria tenir sentit la compravenda de drets? "Si La Setmana es va fent gran pot arribar a ser un saló: es podrien seguir venent llibres i alguna cosa més", diu Joan Sala. Continua Ayats: "La part d'activitats per al públic ja la tenim, però hauríem d'afegir-hi una part per a professionals, tot i que en un espai obert com el d'ara no seria factible. Hauríem de trobar una ubicació pròxima que s'afegís a La Setmana. La meva pregunta és: ¿té sentit, la compravenda de drets, únicament en català?"

"Necessitem un saló, el que no tinc tan clar és que hagi de ser paral·lel a La Setmana -diu Laura Huerga-. Potser no cal portar els editors estrangers aquí. La literatura catalana es ven a través d'agents en fires internacionals o bé la venem els mateixos editors". Joan Sala comenta que l'Institut Ramon Llull també hi ajuda: si el 2002 es publicaven unes 50 traduccions de llibres escrits en català a altres llengües, en poc més d'una dècada la xifra s'ha duplicat (el 2014 ja eren 112), i hi ha un interès creixent en clàssics (també hi ha més traduccions a l'anglès i al francès). "Els de l'organització de La Setmana vam anar a Torí, exemple de complementació entre els espais de venda de llibres i el festival literari. És un model que ens agrada molt, una fira enorme, sempre plena fins dalt -explica Joan Sala-. En la programació infantil, per exemple, les activitats són de lectura, no tallers de macramé". "A més, per entrar-hi cal pagar entrada -afegeix Montse Porta-. Un altre model possible seria el del Saló del Llibre de París. Hi ha una jornada professional, sobretot pensada per als llibreters de tot França, i tampoc no hi ha venda de drets".

Treballant en aquesta direcció, la pròxima Setmana -que serà a la Catedral- tindrà una cultura convidada. "No volem ser una cultura

LA LITERATURA CATALANA ES VEN A L'ESTRANGER EN FIRES A TRAVÉS D'AGENTS, EDITORIALS I EL RAMON LLULL

minoritària ni minoritzada i volem estimular la producció editorial -diu Ayats-. Buscarem països amb cultures potents i amb què tinguem relacions estretes. Això fomentaria més traduccions d'una banda i de l'altra". "Convidar una altra cultura és una manera d'anar-nos acostant a altres fires -afirma Cots-. Hem de connectar la cultura i l'edició en català amb altres cultures, no quedar-nos tancats, tenim les nostres pròpies vies d'expressió, i una és la literària".

El Sant Jordi de la 'rentrée' Organitzar una segona diada del llibre l'11 de setembre

Una de les opcions que des de l'organització s'estudia és fer alguna minirèplica fora de Barcelona paral·lela a La Setmana. Montse Ayats encara va una mica més enllà: "Podríem arribar a muntar un segon Sant Jordi l'11 de setembre. I amb llibre en català. Aquests anys de mobilitzacions massives no té gaire sentit, però quan la diada tingui un altre significat seria una bona idea, no?" El sector, que per Sant Jordi recapta entre un 5% i un 8% de les vendes anuals, segurament aplaudiria una diada tan rendible ubicada en plena *rentrée*. ¿Seria possible impulsar-la des de La Setmana? ¿Seria factible oferir únicament llibres en català? ♦♦

Encara hi ha il·lusió i camí per córrer

Montse Ayats

DIRECTORA DE LA SETMANA

"No volem ser una cultura minoritària ni minoritzada i volem estimular la producció editorial. A partir de l'any que ve portarem una cultura convidada d'un país potent i amb la qual tinguem relacions estretes. Això estimularà les traduccions"

Josep Cots

EDITOR D'EDICIONS DE 1984

"Abans, La Setmana era una gran llibreria i prou. Ara dona impuls al nou curs que comença. El fons és tan important com la nova oferta: és necessari que estiguem connectats amb el públic a aquest doble nivell"

Laura Huerga

EDITORA DE RAIG VERD

"Necessitem un saló. El que no tinc tan clar és que hagi de ser paral·lel a La Setmana. Potser no cal portar els editors estrangers aquí. La literatura catalana es ven a través d'agents en fires internacionals o bé la venem els mateixos editors"

Montse Porta

LLIBRERIA JAIMES

"Fa 32 anys, quan es va celebrar la primera Setmana, realment es va construir una gran llibreria catalana amb tot el que no es trobava habitualment. Encara que no siguem un país normal, anar ara a La Setmana és més normal"

Joan Sala

EDITOR DE COMANEGRA

"Els de l'organització de La Setmana vam anar a Torí, un exemple de complementació entre els espais de venda i el festival literari. És un model que ens agrada molt, una fira enorme, sempre plena fins dalt"